

nito a solis fidelibus devotioni deditis, non mirum esset si impugnatoribus careret. At vero Apparitionis miraculum publice, et summo splendore apud nos celebratur, non in templis tantummodo, verum etiam publico civitatum ornatu, atque multis libris, et concionibus innumeris enarratum fuit, et modo enarratur; templa et altaria in honorem Deiparae, quae Tepeyacac apparuit, undique videntur; et Imago Guadalupensis ubique ante oculos habetur, et in templis, et in fidelium domibus, et publice in civitatibus, quando exornantur causa solemnitate Apparitionis. Planum ergo est ita evidentia esse argumenta, quae Apparitionem demonstrant, ut omnem intellectum, paucissimis exceptis, ad assentiendum astringant. At vero cum ita inquietus sit hominis animus, ut etiam adversus penitus demonstrata insurgat, dicendum videtur Dominum in hoc casu speciali providentia vel lucem in intellectus immittere, ut argumentorum vim invicte sentiant, vel etiam pia affectione erga B. V. M. corda movere, ut insigne beneficium, quod B. V. Tepeyacac apparens nobis contulit, libenter omnes agnoscant.

PARS TERTIA.

Historicas continens comprobationes, vel etiam explanationes eorum unde quaedam argumenta desumuntur ad ostendam Guadalupensium Apparitionum veritatem.

Sciscitari quis poterit, cur historica facta unde argumenta, in secunda hujus dissertationis parte proposita, deducuntur, non semper tunc fuerunt comprobata quando ipsa argumenta sunt proposita? Dicendum ideo comprobationes, necnon et explanationes non semper simul

cum argumentis fuisse exhibitas et factas, eo quod etsi nonnullae breves essent, aliae diffusiores esse necesse erat, quoniam illa unde sumuntur argumenta, traditione per tria saecula et dimidium continuata erant ostendenda: opportunum autem visum est argumenta omnia quoad brevius fieri potuit exponere, eorumque vim patefacere, ut brevi tempore percurri possent et perpendi. Caeterum lectori liberum erit, vel in unoquoque argumento historiae veritatem supponere, deinde probandam, vel statim in hac tertia Dissertationis Parte comprobationem quaerere. Atque etiam notandum, non omnia argumenta in secunda parte proposita, comprobatione historica vel explanatione, praeter ea quae cum proponerentur dicta sunt, indigere.

AD ARGUMENTUM PRIMUM.

Comprobatio historica. De hymnis, quibus antiquissimis temporibus historia Guadalupensis Apparitionis enarrabatur.

Postquam B. M. V. de Guadalupe sacra Imago coram Mexiceo felicissimo Praesule mirabiliter apparuit in *Ayatl* Joannis Didaci depicta, ad majus Templum delata fuit, ubi aliquandiu permansit. Inde ad primum ejus Tepeyaquense Templum ab ipso Praesule, et Clero saeculari et regulari, civilibus Magistratibus comitantibus, et populo copiosissimo, solempni processione praedicta sacra Imago fuit translata, ut stabilietur postea cum de cultu B. M. V. de Guadalupe tractetur; atque inter alia, quae tantae solemnitati contulerunt, hymnus mexicanus a Plácido compositus, et tunc cantatus, annumeratur, in quo non nisi vera de Apparitionis miraculo enarrare permisissent et Antistes, et Clerus, et civiles Magistratus, tunc de religione solliciti.

Modo hic hymnus non reperitur, cum plura et sum-

mopere aestimabilia de rebus nostris deperdita sint; verum de illo nullatenus licet dubitare: nam P. Franciscus Florencia se habuisse testatur praedictum hymnum, quod accepit ab eruditissimo Presbytero D. Carolo Sigüenza, qui illum ut thesaurum pretiosissimum asservabat; atque ipse hymnus fuit antea apud D. Dominicum Chimalpain, virum rerum nostrarum antiquarum peritissimum. Haec omnia testatur P. Florencia; (1) atque etiam testatur hunc hymnum cantatum fuisse, eo ipso die, quo Imago B. M. V de Guadalupe in suum primum Templum fuit delata, (2)

De hoc hymno etiam meminerunt Cabrera Quintero, (3) Boturini, (4) Oquendo, (5) Uribe, (6) Beristain, (7) Guridi Alcoser, (8) Tornel y Mendivil, (9) etc.

Quod per integrum fere saeculum Apparitio B. M. V. ejusque sacrae Imaginis de Guadalupe fuerit ad Tepeyacatl hymnis decantata, id est, usque ad annum 1629, quo aquis Mexici urbem inundantibus, illuc delata fuit sacra Imago pro Deiparae protectione impetranda, fidem

(1) Estrella del Norte de México, cap. XV. núm. 195.

(2) Ubi supra.

(3) Escudo de Armas de México, lib. 3, cap. 14, núm. 643 et cap. 19, núm. 737.

(4) Catálogo del Museo Indiano, § XXXV, núm. 7.

(5) Disertacion histórica sobre la Aparicion, etc., tom. 2, cap. VI, § 3, núm. 407 et seq.

(6) Disertacion histórico-crítica en que se comprueba la milagrosa Aparicion de Nuestra Señora de Guadalupe, § X, pág. 212 et seqs. in edit. an 1821.

(7) Biblioteca Hispano Americana, Art. Plácido D. Francisco.

(8) Apologia de la Aparicion de Nuestra Señora de Guadalupe de México, cap. XV, § 1, ubi de scriptoribus.

(9) La Aparicion de N. Señora de Guadalupe, tom. 1, cap. VIII, núm. 124.

faciunt graves auctores, uti sunt Florencia (1) Cabrera Quintero, (2) Uribe, (3) Oquendo, (4) Tornel y Mendivil. (5) Presbyter Ludovicus Becerra Tanco in opere cui titulus; *Felicidad de México en la admirable Aparicion de la Virgen María Nuestra Señora de Guadalupe*, etc. (6) ubi traditionem miraculi probat (Pruébase la tradicion), se ipsum audivisse affirmat praedictis hymnis Guadalupenses Apparitiones enarrari ad Tepeyaquense Templum: sic ait: "Afirmo y certifico haber oido cantar á los indios ancianos en los mitotes ó saraos, que solian hacer antes de la inundacion de esta Ciudad los Naturales, cuando se celebraba la festividad de Nuestra Señora en su Santo Templo de Guadalupe, y que se hacia en la plaza, que cae en la parte occidental, fuera del cementerio de dicho Templo, danzando en círculo muchos danzantes y en el centro de él cantaban puestos en pié dos ancianos al son de un *Teponaztli*, á su modo, el cantar en que se referia en metro la milagrosa Aparicion de la Virgen Santísima y su bendita Imágen, y en que se decia que se habia figurado en la manta ó tilma, que servia de capa al indio Juan Diego; y como se manifestó en presencia del Ilustrísimo Señor D. Fr. Juan de Zumarraga, primer Obispo de esta Ciudad: añadiendo al fin de dicho canto los milagros que habia obrado Nuestro Señor el dia que se colocó la Santa Imágen en su

(1) Ubi supra, núm. 196 et seq.

(2) Ubi supra et núm. 738. Satis declarat diu extitisse hanc consuetudinem.

(3) Ubi supra.

(4) Ubi supra, núm. 410 et seq.

(5) Ubi supra, núm. 123 et seq.

(6) Non semel typis editum fuit hoc opus: quarta ejus editio inclusa habetur in Opere cui titulus, Coleccion de Obras y Opúsculos pertenecientes á la Aparicion de Nuestra Señora de Guadalupe de México, tom. I.

primera Ermita, y los júbilos con que los Naturales celebraron esta colocacion."

Fidem quoque facit de narratione metrica Apparitionis Paulus Xuarez, unus ex testibus anno 1666 juridice interrogatis de Apparitionis veritate: quam ut publice notam a pueris cantari ab ipsius avia ille audivit. Ita apparet in *Summa juridici processus*, quam affer P. Florencia. (1) Utinam integrum praedictum processum videre liceret, ut quidquid omnes testes declararunt prae oculis haberetur.

Quod Apparitio fuit hymnis decantata quando Sacra Imago B. M. V. de Guadalupe de urbe Mexici Tepeyacae fuit delata anno 1634 fidem faciunt Carrillo y Perez in opere cui titulus *Pensil Americano florido en el rigor del Invierno*, etc., (2) et Cabrera Quintero in opere cui titulus, *Escudo de Armas de México*. (3) Atque etiam ipse Joannes Baptista Muñoz, qui Apparitionis veritatem contendit labefactare, asserit praedicta carmina Apparitionem enarrantia, audita fuisse cum Mexici Sacra Imago permansit ab anno 1629 ad 1634. (4) Quae fuerit solemnitas illius processionis qua mirabilis Imago Tepeyacae e Mexicea urbe deducta fuit, indicatum jam est, et adhuc dicetur cum de cultu B. M. V. de Guadalupe tractetur.

Quod etiam post annum 1634 Apparitio Guadalupensis ad Tepeyacatl fuerit metrica decantata probat Tornel (5) ex Bartolache cujus haec affert verba: "Tengo en mi poder, en idioma mexicano, una especie de coplas, que este mismo año de 1788, en la víspera de la fiesta

(1) Estrella del Norte de México, cap. 13, § 1, núm. 111.

(2) Cap. 4, § 4. núm. 48.

(3) Lib. 3, cap. 18, núm. 716.

(4) Memoria sobre las Apariciones y el culto de N. Señora de Guadalupe de México, núm. 24.

(5) La Aparicion de Nuestra Señora de Guadalupe, tom. 1.º, cap. 8, núm. 126.

de los naturales, se cantaron en la plaza de Guadalupe." En adhuc anno 1788 Apparitionem metrica enarratam.

AD ARGUMENTUM SEPTIMUM.

Explanatio et comprobatio historica de multitudine et qualitate scriptorum, qui B. M. V. de Guadalupe apparitionem affirmarunt, et propugnarunt.

Qui de his mirabilibus suis in scriptis auctores tractare, alii ad nostrates, alii pertinent ad externos. De utrisque, in quantum scire licuit, notitia brevissime dabitur, ita ut non modo de operibus, verum etiam de auctorum qualitatibus, unde quae illi asserunt majorem habent auctoritatem, etiam breviter dicatur. Linguis variis de B. M. V. de Guadalupe scriptum est, scilicet, Mexicana, Hispana, Latina, etc.

Primum de nostris scriptoribus sermo sit.

1.º D. Franciscus Plácido, qui Azcapotzalco praeerat, composuit

Hymnum de Apparitione, mexicano sermone, qui cantatus fuit, eo ipso die, quo e Mexiceo Templo maximo ad Tepeyacense Templum solemniter processione Sacra Imago de Guadalupe deducta fuit.

2.º Recenseantur omnes auctores hymnorum, quibus deinde enarrata fuit Apparitio per saeculum et amplius, ut modo stabilitum est.

3.º Recensendi sunt auctores diversorum Annalium, in quibus B. M. V. de Guadalupe Apparitio narrata fuit, ut dictum est in secunda Parte hujus Dissertationis.

4.º Recensendi etiam omnes auctores mapparum, in quibus Apparitio fuit repraesentata, ut dictum est in 2.ª Parte hujus Dissertationis.